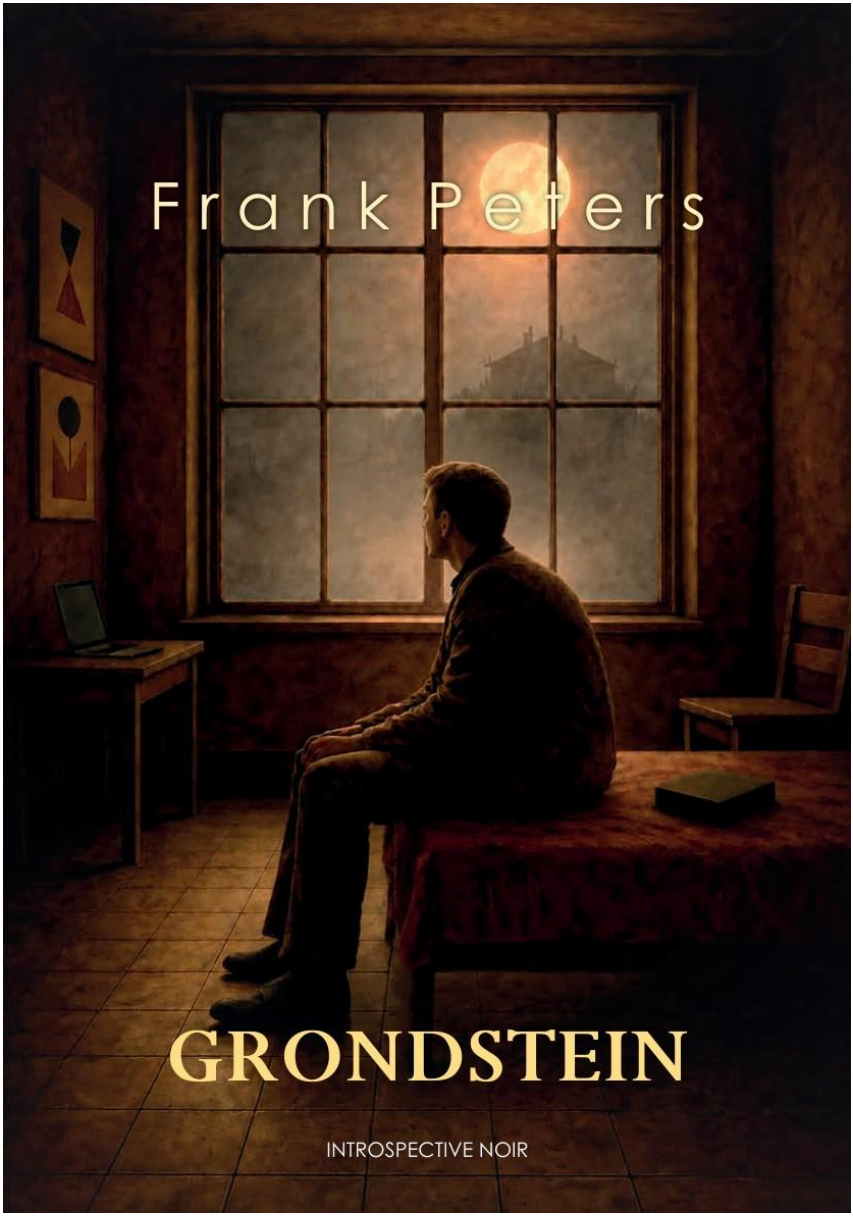
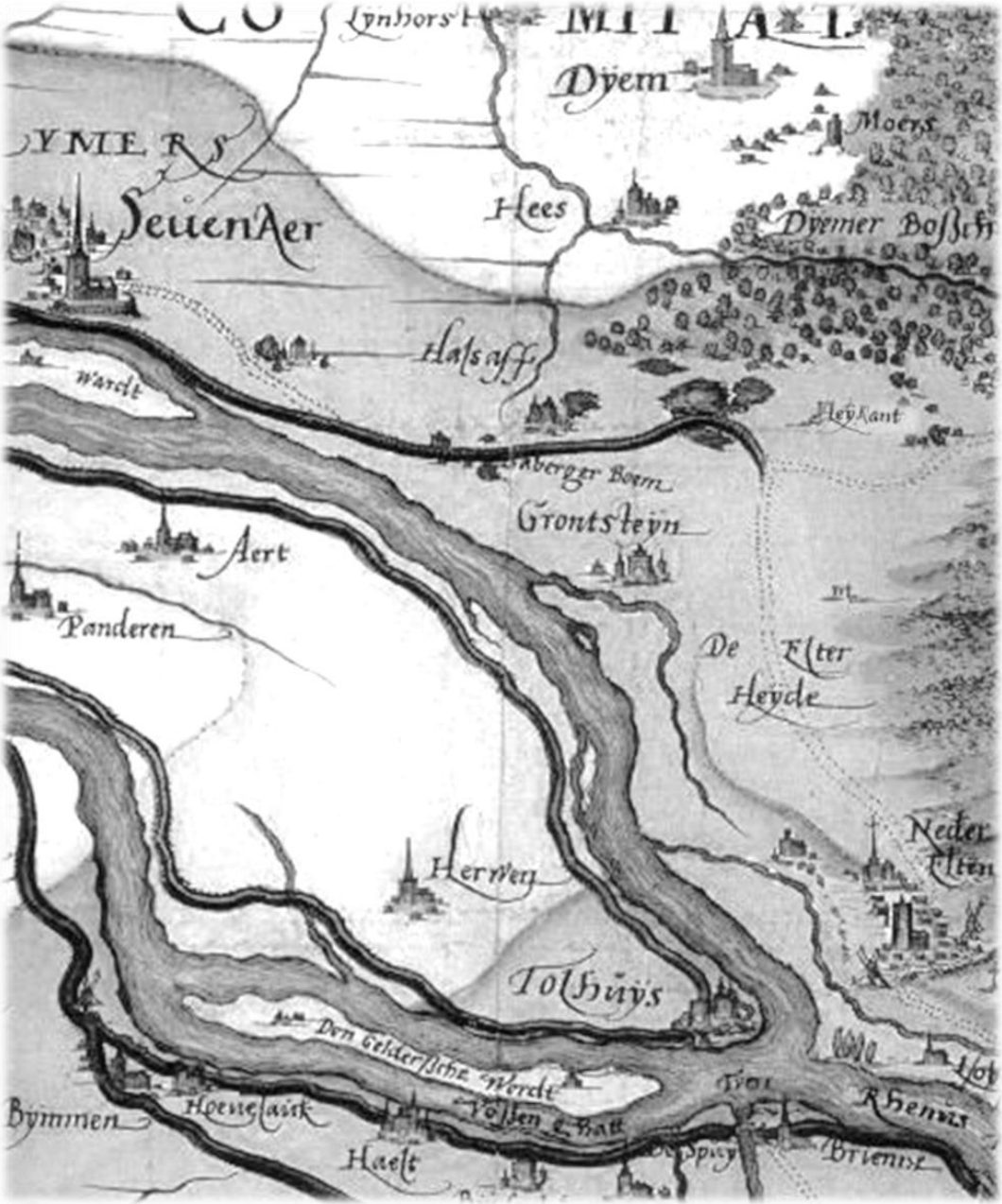

Frank Peters
GRONDSTEIN
INTROSPECTIVE NOIR

GRONDSTEIN

Dyem
Moers
Hees
Dyemer Bosch
Halsasse
Warelt
Heykant
Aert
Grontsteyn
Panderen
De Elter Heyde
Neder Elten
Herwen
Tolhuys
Den Gelderschen Werdt
Bymmen
Haelt
Rhenen
Brienne

Zeedam
Monsterlant
Paffort
De Wyre
Beeck
Sloeckers
den Vyncheberg
Yrherenberg
De Wyk
Lyuthorst
Haffant
Borg Hees
Spitzberg
Praestie
Hoigh Elten
Mons Caluarie
alias
Bremen
Howbergh
Huyten
Embryck

Eerder verschenen van Frank Peters:

HET MEISJE BIJ HET VENSTER

Shortlist ThrillZone Award

DRENKMAN

Gouden Boekado 2025

Literaire Parel 2026 (Beste Plot)

Frank Peters

GRONDSTEIN

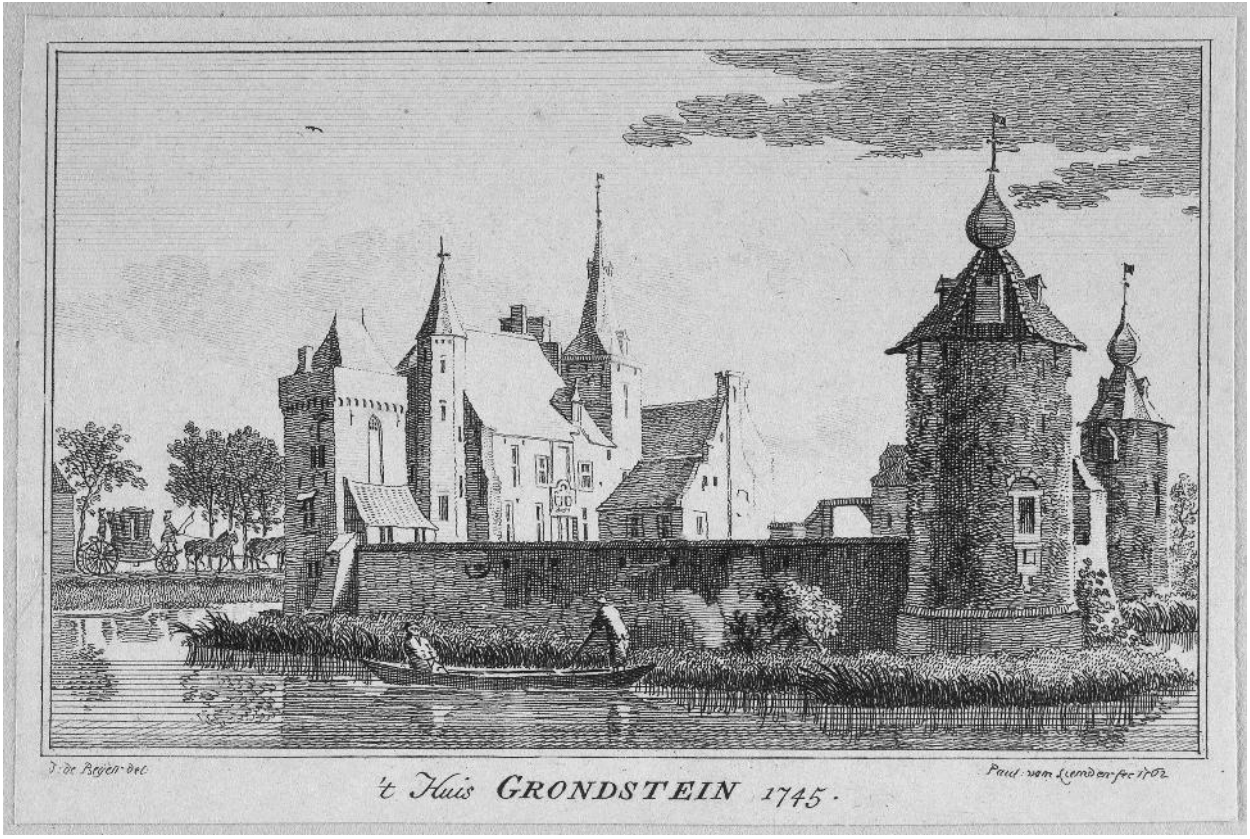

Copyright © 2026 Frank Peters
Omslagontwerp: Woodshop Productions
Illustraties: Woodshop Productions
Schutbladfoto: Frank Peters
Redactie: Sabine Mourits
Correctie: Joyce van Wees

Uitgeverij: Waayhof Uitgeverij
Druk: Pumbo
ISBN 978 90 834 1249 8
ISBN 978 90 904 3415 5 (e-book)
NUR: 305
Eerste druk 2026

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende. Daarnaast is het zonder aanvullende schriftelijke afspraken uitdrukkelijk niet toegestaan om deze teksten te gebruiken voor het trainen van AI-systemen of te bewerken met behulp van AI-toepassingen.

www.frankpeters-auteur.nl

J. de Beijer del.
Paul. van Liender fec 1762.
't Huis GRONDSTEIN 1745.

Ik heb de realiteit overwonnen. Ik heb het object vernietigd.

– KAZIMIR MALEVITSJ

Murnau, 1910

Hij zit aan tafel, vermoeid. Blauwe verf langs de rand van zijn middelvinger.

Niet eens de moeite genomen zijn handen te wassen.

Weer een dag voorbij. Hij zoekt. Schetst. Schrapt. Niets.

Zwijgend eet hij zijn avondeten. De ogen van Gabriele op hem gericht.

'Ik sluit het atelier, lief.'

Zijn voetstappen klinken hol langs de lambrisering. Een dof, leeg geluid – een echo van de leegte in zijn hoofd.

Hij betreedt de ruimte en zijn blik glijdt naar de ezel.

Het schilderij waaraan hij werkt, staat hem tegen.

Het liefst zou hij het doek verbranden.

Een van de doeken op de grond zorgt ervoor dat zijn hart overslaat.

Het schilderij is van een schoonheid die hij niet herkent. Hij staat stil. Verwonderd.

Een tinteling kruipt over zijn huid.

Het heeft geen onderwerp, stelt geen enkel herkenbaar object voor, en lijkt enkel te bestaan uit lichtende kleurvlekken.

Als de laatste zonnestraal van het doek verdwijnt, ziet hij het:

hij heeft dit geschilderd – eerder – maar het staat op zijn kant.

Dát is de betovering die hij zoekt.

Natuurlijk.

Ultieme beleving schuilt niet in een lauwe nabootsing van de werkelijkheid, maar in wat de zintuigen in beweging zet – direct en onweerstaanbaar.

Deel I

Schoppenboer

Kliniek Het Veld, Oosterbeek

'En nu in één woord, Rik.'

De vraag van Wibout van Dalen sloeg dood tegen de kale wanden. Geen kring, geen rimpel – alleen stilte.

Ze zat in de hoek, ineengedoken, haar rusteloze handen in haar schoot.

Wibout sloeg zijn benen nonchalant over elkaar. Ontspannen.

Het zonlicht van buiten zette hem in een kleine driehoek.

Zij zat met Rik in de schaduw.

Sandra schoof haar stoel een fractie naar achteren toen de stilte steeds beklemmender werd. Alsof het de ruimte zou vergroten.

De Kandinsky-reproductie aan de muur, een wirwar van kleuren en lijnen, trok Riks aandacht.

Geen spier bewoog in zijn gezicht. *Altijd dat masker.* Maar ze kende hem.

Verderop in het gebouw viel een deur dicht.

Eén woord? Hoe kon Rik dat ooit doen?

Wibout zette zijn pen op de kaft van zijn notitieblok – al vol blauwe krulletjes.

Rik schraapte zijn keel. '… ik vind het vreemd dat mensen …'

Hij schoof iets rechter op zijn stoel en leek in de kamer steun te zoeken voor zijn woorden.

'Is dat het dan? Eén woord? Zo eenvoudig lijkt het me niet, dokter. Ik bedoel: als je zegt dat je droevig bent, kun je dan niet lachen? Of jezelf tijdens het lachen niet droevig voelen?'

Zijn hoofd draaide in haar richting, alsof hij verwachtte dat zíj antwoord zou geven.

'Mensen kunnen zelfs voorzichtig lachen op de begrafenis van een dierbare.'

Ze ontweek zijn blik, haar ogen op de vloer gericht. De oneffenheden in het vinyl die buiten focus gleden.

‘Vertel nog eens over het jaar na de verdwijning van je broer, en dan vooral over je gevoel toen.’ Wibout sloeg zijn verslag van de vorige sessie open.

Rik beet op zijn wang, zijn blik bleef hangen op het schilderij.

‘Het is moeilijk om te verwoorden hoe ik me voelde in het jaar nadat Joes er niet meer was. Ik was twaalf toen hij van De Heikant verdween. Mijn ouders wisselden voortdurend blikken. Verder herinner ik me weinig van die dag.

Ik kan niet zeggen dat ik daarna doodongelukkig was, of altijd verdrietig. Mijn vader was een man van weinig woorden en mijn moeder zorgde voor het huishouden, ze liet geen steek vallen.

Haar glimlach was nooit spontaan. Ik prakte zwijgend met mijn vork in mijn eten en wachtte op de vrolijke lach die ik van vroeger kende.’

Rik richtte zijn blik van de muur naar de psychiater. Zijn toon kreeg een scherpe, donkere rand. ‘Misschien kan ik háár gemoedstoestand wel in één woord samenvatten: verdriet. Dat zag ik elke dag in alles wat ze deed – en op speciale dagen nog meer.’

Een traan vormde een donkere plek op het grijze vinyl. Ze dekte hem af met de hak van haar laars.

‘Na de verdwijning van Joes was ik stil. Ik ging over naar de middelbare school. Lange, eindeloze gangen. Het volgende lokaal dat altijd nét te ver weg was. Ik kende niemand in de klas, en fietste na de lessen naar het huis dat mijn klasgenoten niet eens konden vinden.

Een lerares aardrijkskunde nam me eens apart om te vragen of het wel goed met me ging. Ik stamelde dat alles in orde was.

Bijles bij haar thuis. Thee, koekjes. Maar het onvermijdelijke kwam steeds dichterbij: ik ging niet over.

Mijn ouders zeiden er niets van. Ik weet dat ik mijn eindrapport kreeg, met een vinkje bij het woord “gedoubleerd” en een opmerking op de achterkant:

Mede door de jammerlijke privéomstandigheden heeft Rik zijn schooljaar niet succesvol kunnen afsluiten. Veel sterkte en succes volgend jaar!

Het uitroepteken vond ik nog het ergste: alsof het een verloren leven kon wegwissen. Ik denk niet dat ik gehuild heb.'

Haar hand gleed naar het document in haar tas.

Zal ik het laten zien? Haar vingers streken over de rits en bleven rusten op de rand.

Nee, laat hem zijn verhaal afmaken.

Het verhaal dat hij hier al twee keer verteld had. Maar telkens klonk het nét iets anders.

Rik schoof zijn voet iets vooruit, alsof hij de streep zonlicht zocht op de vloer, en wreef over het litteken op zijn voorhoofd. 'In de zomervakantie die volgde, ontmoette ik Ulli.'

Ulli

'Over de grens, in Elten, woonden ome Albert en tante Dina. Ze hadden een aardbeienveld. Ik fietste daar dagelijks naartoe.

Mijn ouders lieten me niet links liggen – in ieder geval niet bewust –, maar ze waren veel met zichzelf bezig. Ik denk dat ze de verdwijning van Joes nog steeds een plek moesten geven.

Ik was niet erg goed in de aardbeienpluk, toch gaf tante Dina me iedere middag – nadat ik van het veld terugkwam met mijn schamele bakjes en rode vingers – drie gulden. Ik kreeg een kopje thee en een boterham met aardbeien.

Op een middag – tegen het einde van het plukseizoen – zag ik net voor de grensovergang een meisje naast de weg. Ze stond met een schepnet in haar hand op een bruggetje over een brede sloot.

De volgende dag stond ze er weer. Ik stopte, zette mijn fiets tegen het bruggetje en bukte me om in de grote weckpot te kijken die naast haar stond. Ze kwam bij me in het gras zitten en we keken samen naar de kikkervisjes en stekelbaarsjes. Onderin probeerde een grote salamander met een prachtige oranje buik zich te verschuilen onder een plukje alg. Een geelgerande watertor draaide radeloos rond op de bodem.

Ze lachte vriendelijk naar me en streek haar donkerblonde haar achter haar oor. Ze deed me denken aan Annika, het vriendinnetje van Pippi Langkous.

"Mag ik ook eens proberen?" vroeg ik terwijl ik naar het schepnet wees.

"*Natürlich*," antwoordde ze.

We struinden langs het water, zij aan zij en ik prikte me aan de brandnetels. Ik ving veel modder, waterslakken en een grote bruine kikkervis – die eigenlijk een paddenvis was.

Ik hoorde haar naam pas toen een oudere vrouw haar riep vanuit het huis aan de overkant van de sloot: "*Ulli! Mittagessen!*"

Ze leegde de weckpot voorzichtig in de sloot. "*Tschüss!*"

Ik keek haar na. Ik weet nog precies wat ze droeg: een wijde spijkerbroek en een geel gebreid hesje met korte mouwen.

Vanaf dat moment stopte ik elke dag bij het bruggetje. Eerst vingen we stekelbaarsjes in de sloot, en toen dat begon te vervelen, speelden we rond de oude stal achter het woonhuis. Na een paar dagen ging ik met haar mee naar binnen. De vrouw die daar woonde, bleek haar tante te zijn. Ze heette Heinricka, maar Ulli noemde haar "tante Hentje".

Ook nadat het aardbeienseizoen eindigde, fietste ik elke dag naar Ulli. Zij sprak geen Nederlands en ik niet veel Duits, al verstond ik het prima.

Haar ouders konden even niet voor haar zorgen. Daarom was ze op vakantie bij Hentje Franken, de zus van haar moeder. Ze woonden in Duisburg, maar zouden na de vakantie naar Recklinghausen verhuizen, omdat haar vader daar een nieuwe baan had gevonden.

"Mijn vader is aan het werk en mijn moeder … is in het ziekenhuis opgenomen." Ze sloeg haar ogen neer bij die laatste opmerking.

We brachten veel tijd samen door. Ik fietste na het ontbijt meteen naar haar toe. Ulli had ook haar fiets mee – groen, met een wit zadel – en samen reden we door de buurt. Soms kwam ze naar De Heikant.

Ik had een oude legerpet gevonden in de kamer van mijn broer, die ik vaak droeg. "Deep Purple" stond met stift op de zijkant geschreven. Misschien droeg ik hem om de verbondenheid vast te houden. Op een dag nam ze hem van mijn hoofd en zette hem op.

Toen wist ik dat ik verliefd was. Als ik eraan dacht dat zij mijn pet droeg, kriebelde mijn buik.

Op een dag stonden we op het bruggetje. Onze weckpot stond aan de kant van de weg en zat vol kikkervisjes, kleine kikkers en stekelbaarsjes. Er fietsten drie oudere jongens langs. In het voorbijgaan trapte een van hen tegen de weckpot. Die viel in scherven op de weg.

De kikkertjes sprongen het hoge gras in, de stekelbaarsjes gooiden we snel in het water. Maar voor de kleine kikkervisjes was het te laat. Sommige spartelden nog, maar de meeste lagen stil, hun witte buikjes omhoog.

Ulli's lip trilde, ze wreef over haar gesloten ogen.

Ik troostte haar door mijn hand op haar schouder te leggen.

Ze kwam tot bedaren en toen, daar op het bruggetje, gebeurde het: ze kuste me. Op mijn mond. Het was mijn eerste kus. Ze zwaaide met mijn pet toen ze naar binnen liep.

De volgende dag was ze er niet. De dag erop ook niet. Ik fietste naar het huis.

"Ulli is onverwacht opgehaald door haar vader," zei tante Hentje. Ze veegde met een zakdoek onder haar bril.

Een paar dagen zat ik vooral op mijn kamer of in die van Joes en keek daar naar zijn posters en de modelvliegtuigjes aan het plafond die langzaam bewogen in de tocht. Daarna vervaagden Ulli, het huis en tante Hentje. Toen ik er jaren later langsreed, zag ik andere mensen rond het huis lopen. Ik heb Ulli nooit meer teruggezien.'

Stilte.

Sandra hoorde niets dan haar eigen ademhaling en het geritsel van Wibout, die door zijn aantekeningen bladerde. Hij nam een slok water en zette het glas terug, leeg.

De dokter sprak rustig. 'De vorige keer zei je dat het meisje "Ulke" heette.'

Rik kromp ineen. 'Eh … nee, het was Ulli, dat weet ik zeker.'

Sandra keek naar Wibout. Ze slikte. Haar vingers gleden nog steeds langs de rand van de map in haar tas. 'Ik heb geprobeerd het verhaal te checken zoals je gevraagd had.' Ze haalde de map eruit en legde hem op tafel. 'Ik heb met zijn voormalige buurman gepraat. Die zei dat Riks familie helemaal geen aardbeien had – alleen groente, in kassen.'

Even schoot haar blik naar Rik.

Je verraadt hem. De gedachte sneed onverwacht scherp door haar heen.

Hij sloeg zijn ogen neer.

'Ik heb samen met Claire naar zijn schoolrapport gekeken.' Ze gaf het gele verslag aan Wibout. 'Het klopt dat hij is blijven zitten. Maar hij had geen lerares aardrijkskunde, en er staat niks over privéomstandigheden in de opmerkingen.'

Ze draaide haar hoofd weg en wreef langs haar ooghoek.

Rik hield zijn hoofd gebogen.

Wibout knikte alleen. Geen blik op het rapport. Geen vraag. Niets. Hij keek in de agenda op het scherm op het bureau.

'Ik stel voor dat we na de feestdagen met therapie beginnen, Rik. Ik zal nadenken over een geschikte methode.'

'Na de feestdagen?' Haar stem klonk scherper dan ze had bedoeld.

Wibout glimlachte. 'Ook dokters hebben vakantie nodig, Sandra. Half januari gaan we van start.'

Ze stonden op.

'En Sandra? Laat Rik alleen proberen te komen.'

Dat lijkt me geen goed idee, wilde ze zeggen, maar ze zei: 'Bedankt Wibout.' Ze stopte de map terug in haar tas.

'Ja, bedankt, dokter.' Rik stond al bij de deur.

Ze liep achter hem aan naar de uitgang. Zijn schouders waren onzichtbaar onder zijn jas.

Rik loopt een rondje

Mijn voeten vlogen over het hard bevroren pad.

Leven. Overleven. Leven. Overleven.

De woorden kwamen vanzelf. Op het ritme van mijn ademhaling. Ik wist niet waarom ze kwamen. Was er eigenlijk verschil?

Meestal telde ik tot acht op de maat van mijn voetstappen. Steeds opnieuw. Eindeloos.

Een heuveltje. Even aanzetten. Het pad werd smaller.

Waarom loop ik hier? dacht ik terwijl ik naar mijn raspende ademhaling luisterde. Het was een deal, een afspraak met haar. Maar wat háár deel was, kon ik me niet herinneren.

De route wist ik wel: die stond op een kaartje dat aan een koord om mijn nek bungelde.

Op de achterkant van dat kaartje stond:

Vriendin = Sandra
~~Buurman~~ = Gradus
Kinderen = Claire, Coen en Teun
Hond = Sita

Aan de voorkant, onder de route van vier kilometer:

INDIEN VERDWAALD: ZIE AANWIJZING ACHTER OP TELEFOON

Ik keek naar het ding om mijn pols. Het woord wilde niet komen.

Soms kon ik me niets meer herinneren van alledaagse zaken. Ik verloor mezelf in de vormen en kleuren van de wereld om me heen. Af en toe ontstond een gat in mijn geheugen waardoor ik uren kwijt was.

Veel namen waren verdwenen. Ook die van mijn vriendin, maar dat vond ik minder erg. Ik bedoel: hoe vaak noem je je partner nou bij haar naam? Verder kwam ik op De Heikant ook niet veel mensen tegen. Mijn

voormalige buurman was verhuisd naar een verzorgingstehuis, en mijn dochter en haar partner bewoonden de oude aangebouwde boerenwoning.

Mijn vriendin leek er meer moeite mee te hebben. We dreven steeds verder uit elkaar. Doordeweeks verbleef ze met haar kinderen in haar huis in Baarn. In het weekend waren die bij haar ex, en kwam zij naar De Heikant. Soms kwamen de kinderen mee.

Tweede kerstdag brachten we samen door. We vreeën op het vloerkleed bij de kerstboom, dicht bij het warme haardvuur. Het was heerlijk. Tenminste, zo herinner ik het me. Misschien waren we wel met tien minuten klaar, en was de open haard helemaal niet aan.

Dat was de laatste keer.

Op 28 december noemde ik haar per ongeluk 'Liesbeth' – de naam van mijn ex-vrouw.

'Hoe weet ik wat je werkelijk voelt, als je je niet alles kunt herinneren!' riep ze. Haar stem trilde.

De ochtend erna trof ik haar in de keuken met roodbetraande ogen aan, maar ze huilde niet waar ik bij was.

Daarna vertrok ze.

Oud en nieuw bracht ze in Baarn door. Ik zag haar twee weken niet.

Links. Rechts. Acht passen. Acht.

Leven. Overleven.

Met een schok kwam ik uit mijn overpeinzing. Ik stond stil op een kruispunt dat me niets zei. Het bloed trommelde in mijn oren. Witte vlokjes rijp dwarrelden naar beneden.

Hijgend bestudeerde ik het kaartje tussen mijn verkleumde vingers. Rechtdoor.

Maar het voelde niet goed. Ik kende iedere boom rond het landgoed, had hier duizenden keren gelopen, en toch leek de weg anders dan ik me herinnerde.

Misschien moet ik morgen wat rode draadjes ophangen langs de route.

Ik keek om me heen. Mijn adem in mistige wolkjes. De schaduwen van de bomen leken me tegen te houden.

Voor de zekerheid draaide ik het kaartje nog een keer om. Het koordje schuurde in mijn nek.

Ik zette één stap. Twijfelend. Acht passen.

Leven. Overleven.

Toen hervond ik mijn pas en draafde verder, richting huis.

Een telefoontje uit Kassel

De gevel van Albatros Media vervaagde in de grauwe winterlucht. Ze liep met gebogen schouders langs twee mannen in oranje overalls.

De een maakte met een ronkende kettingzaag duidelijk dat kerst voorbij was. De ander sleurde de resten van de kerstboom voor de ingang naar een aanhanger.

Voer je nu de kippen, Rik? Of staar je vanuit het keukenraam naar buiten? Ze trok haar jas strakker om zich heen.

Bij de balie begroette Monique haar opgewekt als altijd: 'Gelukkig nieuwjaar, Sandra, zo te zien heb je gisteren nog een feestje gehad!'

Wallen onder haar ogen. Die konden blijkbaar ook als feestelijk worden uitgelegd. Meer dan een glimlach kreeg ze niet voor elkaar.

'O, trouwens, iemand van *de Volkskrant* heeft gebeld.'

Sandra pakte het briefje aan en stak het achteloos in haar zak terwijl ze de marmeren trap op liep.

Britte Lundquist verwelkomde haar met een stevige omhelzing. 'Gelukkig nieuwjaar, Sandra. Ga zitten. Hoe was kerst?'

'Rustig,' zei ze ontwijkend. Haar zorgen hield ze nog even voor zich, al wist Britte van Riks mentale problemen.

Britte praatte haar bij over de lopende projecten, maar het ging grotendeels langs haar heen. Alles was ineens vreemd ver weg, alsof ze zichzelf achter glas zag.

Hoe raakt dit me? Focus, San.

Pas toen Brittes toon omsloeg – scherp, ongewoon serieus – keek Sandra weer op.

'Ik heb je niet voor niets uitgenodigd vanochtend, Sandra. We moeten iets belangrijks bespreken.'

Sandra ging rechterop zitten.

Britte wierp een blik op het aantekeningenboekje in haar handen en leek even na te denken over de inhoud. 'Ik kreeg vorige week een onverwacht

telefoontje. Van een regeringsinstantie in Duitsland.' Ze bladerde kort door haar aantekeningen en schoof haar leesbril naar beneden. 'Specifieker: van de regeringspresident van het district Kassel, Rinke Gretzen.'

Sandra trok haar wenkbrauwen op. 'Een regeringspresident? Waarom zou die jou bellen?'

'Ze hebben een bijzonder verzoek. Er speelt een situatie, maar ze gaven me amper details. Wel vroegen ze specifiek naar jou. En … naar Rik.'

'Rik? Waarom Rik?' Haar hand ging naar haar nek.

Britte haalde licht haar schouders op. Haar handpalmen gingen even omhoog. 'Ik heb uitgelegd dat Rik geen werknemer is bij Albatros en dat ik dus niets over of namens hem kan zeggen. Ik weet wél dat het dringend is. Ze willen dat je aanstaande zaterdag naar Hessen gaat voor een vertrouwelijk overleg.'

'Zaterdag?' herhaalde Sandra. Ze schraapte haar keel. 'Dat is, eh … dat kán denk ik wel. Maar waarom zoveel geheimzinnigheid?'

'Ik weet het niet,' gaf Britte toe. 'De ontmoeting met mevrouw Gretzen staat gepland in Schauenburg, net buiten Kassel.

Ik stel voor dat jij gaat en met Rik overlegt of hij mee wil. Jij beslist of je de opdracht aanneemt. Ik vertrouw op je morele en professionele inzicht. Ik weet niets van de inhoud, maar we mogen publiceren en uitzenden na afronding en onze inzet wordt betaald. Als Rik besluit mee te werken, kan ik hem als zzp'er inhuren.'

Zzp'er. Rik zou er hartelijk om moeten lachen: *een betaalde baan, uitgerekend nu.*

'Praat er met Rik over, denk erover na, en laat me volgende week maandag – na het gesprek in Duitsland – weten of je de opdracht aanneemt.'

Sandra was al bij de deur.

'Sandra?'

Ze draaide zich om en ving Brittes medelevende blik.

'Ik vind het rot voor jullie,' zei ze zacht. 'Ik kan zien dat de situatie je niet in de koude kleren gaat zitten.'

Sandra trok haar lippen samen.

Ze leest me als een kinderboek.

Op haar kantoor probeerde Sandra de kluwen van gedachten te ontwarren.

De regeringspresident van Kassel? En die wil mij persoonlijk spreken? Haar vingers trommelden op het bureau. O, god, wat had ze zin in een sigaret. Maar ze hield zich aan haar deal met Rik: hij dronk niet, en zij rookte niet meer. *Dan maar koffie.* Bij de automaat voelde ze het briefje in haar zak.

'Thomas Smeets' stond erop, met een telefoonnummer dat Monique erbij had geschreven.

Terug achter haar bureau toetste ze het nummer in. De telefoon ging een paar keer over voordat er werd opgenomen. Haar nagels tikten op het blad.

'Hallo, met Thomas Smeets,' klonk een rustige stem aan de andere kant.

Een donkerbruine stem. Notenhout.

'Hallo, Sandra Molenaars. Ik kreeg je nummer door en zou je even terugbellen,' antwoordde ze zakelijk, bijna koel.

'Ah, Sandra. Bedankt dat je de moeite neemt. Ik hoorde via een bevriende journalist dat jullie bij Albatros werken aan een documentaire over de vleesverwerkende industrie?'

'Eh … dat klopt. Waar gaat dit over?'

'Wij werken aan een vergelijkbaar verhaal,' legde hij uit. 'Ook over de connecties met een politieke partij. Het leek me nuttig om contact te zoeken.'

Ze krabbelde op haar notitieblok. Het voelde alsof hij informatie bij haar probeerde los te krijgen, hoewel zijn toon beleefd was, vriendelijk. 'Ik begrijp het,' zei ze neutraal. 'Maar ik ben niet van plan onze bevindingen te delen.'

'O, dat zou ik ook niet doen,' reageerde hij snel. 'Maar wij zijn al redelijk ver met ons onderzoek. We publiceren eind deze maand, dus het leek me fair om dat te laten weten, misschien kunnen we kort afstemmen hoe –'

'Ik zal het bespreken met mijn team,' onderbrak Sandra hem. Haar toon bleef professioneel. 'Dank voor het bellen.'

'Prima,' zei hij. 'Dan hoor ik het wel.'

Sandra verbrak de verbinding en keek nog even naar haar telefoon.

Een fijne stem, nou en?

Hun eigen documentaire was nog lang niet af en zou als mosterd na de maaltijd komen.

That's life. Let it be. Haar focus lag bij Kassel, waar een situatie speelde die belangrijk genoeg was om haar en Rik speciaal te vragen. Wat kon daar zo dringend zijn?

Met een diepe zucht stond ze op. Verschoof de kalender naar het nieuwe jaar. Een nieuwe datum.

Rik.

Zou het hem goeddoen of juist verder breken?

Rik en Wibout

Op maandagochtend ging ik naar mijn volgende afspraak bij de psychiater.

De vriendin van mijn dochter wilde me brengen, maar ik besloot zelf te gaan. Inmiddels had ik mijn Nokia vervangen door een smartphone, die me geregeld hielp. Voor de zekerheid had mijn dochter op een kaartje – dat ik in mijn portemonnee bewaarde – de belangrijkste functies voor me opgeschreven.

Eerst fietste ik naar Didam, waar ik de trein naar Arnhem nam. Op Arnhem Centraal raakte ik in paniek. De vele borden op het station leken in elkaar over te lopen. De woorden stonden er, maar drongen niet tot me door. Alles om me heen was een wirwar van lijnen en kleuren, alsof de wereld zelf uit balans was, zonder structuur, alsof ik een stap achterliep op de andere reizigers.

Wat me nooit echt was opgevallen, is hoe sterk de wereld was gevuld met onze eigen verzonnen strakke vormen – lijnen, cirkels, symmetrie – alsof orde moest worden aangebracht in iets wat van zichzelf helemaal niet zo ordelijk was. Bijna alsof we er moeite mee hadden om de echte, grillige wereld te accepteren.

'Wat moet ik doen?' appte ik naar Claire.

'Concentreer je op de gele borden, zoek Oosterbeek, en kijk naar de tijd en het juiste perron,' stuurde ze terug.

Dat lukte.

In Oosterbeek volgde ik de aanwijzingen van Google Maps. Dat ging prima; de kliniek lag niet ver van het station.

De dokter was vriendelijk, zoals altijd. Ik herkende hem meteen.

'Gelukkig nieuwjaar, Rik. Zin in koffie?' vroeg hij terwijl we naar de automaat liepen.

Ik knikte. De wachtruimte was stil – geen andere patiënten, alleen twee medewerksters die giechelend bij de balie stonden, alsof ze nog moesten wennen aan het nieuwe jaar.

'Hoe heet ik?' vroeg hij ineens terwijl hij me de koffie aanreikte.

Ik keek hem aan, maar hij klopte geruststellend op mijn schouder. Blijkbaar had hij niet anders verwacht.

'Hoe gaat het verder met je?' vroeg hij.

'Ik word onzeker van de situatie,' gaf ik toe. 'Ik weet niet of ik mijn eigen gedachten kan vertrouwen. Soms weet ik iets zeker en blijkt het niet waar te zijn. Ik vergeet de stomste dingen. Sommige woorden zijn gewoon weg. Ik weet precies wat ik bedoel – zoals dat ding om papier te knippen of dat apparaatje waarmee je de cursor heen en weer beweegt – maar de woorden zitten ergens in een mist. Ik loop eromheen, maar kan er niet bij. En soms komen er gedachten uit die mist waarvan ik niet weet of ze echt zijn.'

Hij knikte terwijl hij me voorging naar zijn kamer. 'Dat is een duidelijke omschrijving. Ga zitten, Rik.'

Ik nam tegenover hem plaats. Hij leunde achterover en vouwde zijn handen voor zijn buik. 'We gaan iets proberen: cognitieve gedragstherapie.'

Ik schoof wat onrustig op mijn stoel.

Hij glimlachte. 'Geen zorgen. Ik heb misschien een reddingsboei voor je. We gaan je associatieve geheugen trainen en je visuele herkenning activeren. Ik heb iets voor je bedacht: geen standaardprotocol, maar iets persoonlijks.'

Hij haalde een nieuw spel speelkaarten uit zijn bureaulade en trok het cellofaan eraf. 'We gaan een soort memory spelen en proberen connecties te maken.' Hij spreidde de kaarten open uit op tafel. 'Aan welke kaart zou je mij koppelen?'

Ik pakte de klaverenboer. Met een zwarte stift kraste hij 'Wibout' op de achterkant.

'Noem drie dingen die bij mij horen,' zei hij.

'Donker haar, Oosterbeek, zielenknijper,' antwoordde ik.

Wibout lachte hartelijk. 'Prima, prima. Nu je dochter. Kies een kaart voor haar.'

Ik koos de ruitenvrouw.

Wibout schreef 'Claire' op de achterkant en noteerde mijn woorden: *dochter, kunstgeschiedenis, museum*.

'We beginnen met de oefening. Eerst simpel,' zei hij. 'Welke kaart koos je voor mij?'

Ik wees de klaverenboer aan.

'Mooi zo.' Hij grijnsde. 'Eerste test geslaagd. Ik hoef je nog niet volledig af te schrijven.'

We breidden het setje steeds verder uit. Soms koos ik een kaart, soms Wibout, en steeds voegde ik een naam toe.

Toen hield hij de hartenvrouw op.

'Sandra,' floepte ik eruit, zonder na te denken.

Een warm gevoel trok over mijn rug en tranen welden op. Ik kon me niet herinneren wanneer haar naam voor het laatst spontaan in me was opgekomen.

'Goed zo!' Wibout raakte even mijn arm aan. 'Ga deze week oefenen met de kaarten. Probeer te bedenken wie bij de afbeelding hoort. Als het niet lukt, kijk je op de achterkant. Oefen ook andersom: kijk naar de namen en probeer te voorspellen welke afbeelding erbij hoort. Aan het eind van de week zul je merken dat je een aantal namen beter weet.'

Ik stond op. In gedachten was ik al bijna thuis.

'Ga nog even zitten, Rik …' Hij schoof zijn stoel iets dichter naar het bureau. 'Ik wil nog iets met je bespreken, zodat je niet met verkeerde verwachtingen naar huis gaat. Deze methode is een hulpmiddel, geen oplossing. Het pakt de oorzaak van je problemen niet aan, maar soms kan het helpen.

Er speelt meer: naast het vergeten van namen, heb ik een dissociatieve stoornis vastgesteld. Waarschijnlijk een beschermingsmechanisme, een manier om grip te krijgen op je chaotische gedachten. Ik kan je geen zekerheid geven of dit tijdelijk is.'

'Dissociatieve stoornis?' vroeg ik.

'Ja. Het betekent dat je brein soms moeite heeft om dingen in de juiste context of proportie te zien.

Ik wil eerlijk tegen je zijn: als deze klachten verergeren, kan een opname nodig zijn. Niet omdat je iets fout doet, maar zodat we je beter kunnen observeren en begeleiden. Misschien heb je wat afstand van je omgeving

nodig.' Hij schoof de kaarten weer in het pakje, gaf het me en keek me even aan. 'Denk er goed over na.'

Hij liep met me mee naar de deur en gaf me zijn kaartje. Met een pen schreef hij er zijn 06-nummer bij.

'Als er iets is, kun je me bellen, Rik.'

We namen afscheid en ik ademde de koude winterlucht diep in toen ik de praktijk verliet.

Op het station in Oosterbeek viel mijn oog op een filmposter. Ik kon niet anders dan de verschillende lettertypes tellen, en – alsof dat nog niet genoeg was – ook de kleuren van de letters moesten voor mijn gevoel precies kloppen. Ik raakte erin verstrikt en vergat de tijd. Daardoor stapte ik maar ternauwernood in de juiste trein.

Op de terugweg, alleen in de coupé, leek ik opgesloten in het onvoorspelbare ritme van licht en schaduw. Toen ging mijn telefoon. *Sandra*, lichtte op.

'Hallo, hartenvrouw,' zei ik. Mijn stem klonk als die van een vreemde, maar het was fijn haar te horen lachen.

'Daar doe ik het voor,' zei ze. 'Hoe ging het vandaag?'

'Goed! De dokter bood me cognitieve relatietherapie aan.'

'Relatietherapie?'

'Gedragstherapie,' verbeterde ik mezelf snel. 'Cognitieve gedragstherapie …'

Er viel een stilte, lang genoeg om mijn wangen te laten kleuren.

'Vind je het goed als ik vanavond naar je toe kom?' vroeg ze. 'Ik moet iets met je bespreken. Ik neem wel wat te eten mee. Heb je ergens zin in?'

'Dat met die witte korreltjes.'

'Nasi?'

'Ja, nasi.'

Een uitnodiging

Ik had er absoluut geen zin in om mezelf ergens te vertonen als een achterlijke idioot.

'In Kassel?' foeterde ik. 'De regeringspresident? Dat zou ik niet eens kunnen verzinnen, en ik ben nog wel de psychiatrische patiënt.'

Sandra liet mijn tirade onbewogen over zich heen komen en staarde naar de lege borden.

'Kun jij je voorstellen wat we daar überhaupt moeten? Of waarom ze ons nodig hebben? Het lijkt me echt geen goed idee om nu aan zoiets te beginnen.'

Ze gaf geen krimp, armen over elkaar.

We keken elkaar aan. Zwijgend.

Ze haalde haar schouders op, haar silhouet donker tegen het licht buiten. 'Misschien moet je Wibout vragen.'

'Wibout?'

'De dokter,' zei ze kortaf.

Tot zover deze inkijktekst. Bedankt dat je deze wilde lezen. Ik hoop dat je nieuwsgierig bent geworden naar hoe dit afloopt!

Groetjes,
Frank